

Dit is nu *juist* de reden waarom er zoveel verschillende verklaringen voor dit gedrag in omloop zijn

Taalinzicht

Rijden *op andere honden*

Onder rijden wordt doorgaans gedrag verstaan waarbij een hond twee poten op of aan weerskanten van de rug van een andere hond legt en met zijn onderlichaam bewegingen maakt alsof hij de andere hond dekt, terwijl er geen sprake is van een op de voortplanting gerichte dekking. Dit laatste is nu juist de reden waarom er zoveel verschillende verklaringen voor dit gedrag in omloop zijn.

Toen ethologen zich in de tweede helft van de twintigste eeuw met hondengedrag bezig gingen houden, was men er vanuit darwinistisch oogpunt van overtuigd dat gedrag bij dieren altijd functioneel was. Aangezien reuen ook op niet-loopse teven reden, reuen op reuen en teven op teven reden, kon het niet om functioneel gedrag in het kader van de voortplanting gaan. Bovendien waren de meeste wetenschappers ervan overtuigd dat dieren geen emoties kenden of zich daarvan bewust waren. Daarmee viel de verklaring af, dat honden dit rijden zouden doen om gevoelens van lust te bevredigen. Men veronderstelde namelijk dat alleen mensen plezier aan seks beleefden. Rijden werd daarom aanvankelijk vooral verklaard als onderdeel van de rangordstrijd. Een andere populaire verklaring uit ethologische hoek was 'oversprong', waarbij dieren volgens de theorie van Tinbergen bij 'conflicterende gedragssystemen' ineens een totaal niet relevant lijkend gedrag gaan vertonen. En aangezien de stap van conflictgedrag naar stress een kleine is, werd 'rijden' onder het rijtje met stresssignalen geschaard, toen er eind vorige eeuw steeds meer aandacht kwam voor de rol van angst en stress bij gedrag.

Toch lijkt het erop dat lustgevoelens wel degelijk in een of andere vorm een belangrijke rol spelen. De mogelijkheid dat het om een statusbevestigend of status bevorderend gedrag gaat, is inmiddels wetenschappelijk weerlegd (o.a. door Trisko). Honden rijden meestal op andere honden in een seksuele of vriendschappelijke context, zoals tijdens of na spel. Feromonen die afgescheiden worden tijdens de loopseheid stimuleren seksuele gevoelens, óók bij gecastreerde reuen en bij (gesteriliseerde) teven. Veel loopse teven laten zich, wanneer er geen reu voorhanden is, graag berijden door andere teven of rijden zelf op andere teven. Seksuele lusten worden echter niet alleen door loopseheid opge-

roepen. Ook ziektes, zoals ziektes van het endocriene stelsel, blaas- en oorontstekingen en ontstoken anaalklieren kunnen ervoor zorgen dat honden op andere honden willen rijden; waarschijnlijk omdat deze ziektes invloed hebben op aantrekkelijke geuren en feromonen.

Uit hersenonderzoek van o.a. Panksepp blijkt dat mannelijke en vrouwelijke dieren - óók gecastreerde/gesteriliseerde - op verschillende momenten in meer of mindere mate lustgevoelens kunnen krijgen waarvan ze zich, net als mensen, volledig bewust zijn. Alleen al het zien van een aantrekkelijke of vriendelijke soortgenoot kan daarvoor genoeg zijn. Wanneer door interne of externe prikkels het LUST-systeem in hun hersenen wordt geactiveerd en ze een ander dier zien waarbij ze misschien hun lustgevoelens kunnen bevredigen, komen ze dankzij hun SEEKING-hersensysteem in een blijde, opgewonden, verwachtingsvolle stemming. Wanneer volledige seks niet mogelijk is, kunnen ze hun lustgevoelens bevredigen door tegen iets of iemand aan te rijden. Daarmee wordt hun penis of clitoris gemasseerd en krijgen ze een lekker gevoel, dat bij sommige dieren zelfs tot een vorm van verslaving kan leiden.

Voor wie erkent dat ook dieren seksuele gevoelens kunnen hebben buiten de voortplanting om, wordt rijgedrag vaak ineens een stuk begrijpelijker - zeker met Panksepp in het achterhoofd. Wanneer dieren op een grove of agressieve manier seksueel worden benaderd zijn ze daar niet van gediend, zeker niet wanneer het een totaal vreemde betreft. Ook honden kunnen dan behoorlijk van zich afsnauwen. Wellicht zoeken intacte reuen daarom vaak jonge, onervaren teven en gecastreerde reuen uit: die laten zich meestal gemakkelijker overdonderen.

Reuen en teven die een goede relatie hebben met een andere hond, laten zich echter dikwijls probleemloos door deze berijden. Dat dit zo vaak gebeurt tijdens spel zou kunnen komen omdat er dan opioïden en oxytocine worden vrijgemaakt, die dieren ontvankelijker maken voor lichamelijke intimiteiten. En dat honden die niet de gelegenheid krijgen van een andere hond om te rijden, vaak toch doorrampen of zelfs agressief worden, kan goed verklaard worden vanuit de frustratie die dan ontstaat, waarbij het RAGE-systeem wordt geactiveerd. Er zijn dus waarschijnlijk helemaal niet zoveel verschillen tussen zoogdieren en mensen als men vroeger dacht. ■